

20-May, 2026-yil

**TALABALAR ORASIDA “MIKRO BIZNES” MODEL: KICHIK KAPITAL
BILAN DAROMAD QILISH YO‘LLARI**

Qo‘qon Universiteti Andijon filiali talabasi

Ibroximov Shoxbozbek Ibrohimjon og‘li

Ilmiy rahbar: Qo‘qon Universiteti Andijon filiali o‘qituvchisi

Jaloldinov Islomiddin Shamsitdin o‘g‘li

Annotatsiya: Ushbu maqolada talabalar orasida mikro biznes modelining shakllanishi, uning iqtisodiy ahamiyati hamda kichik kapital asosida daromad olish imkoniyatlari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida yoshlarning tadbirkorlik faoliyatiga bo‘lgan qiziqishi ortib borayotgani, ayniqsa talabalarning internet texnologiyalari orqali minimal mablag‘ bilan biznes boshlash tendensiyasi kuchayayotgani tadqiq etiladi. Maqolada mikro biznesning asosiy yo‘nalishlari — onlayn savdo, freelance xizmatlar, dropshipping, SMM xizmatlari, kontent yaratish, Telegram va ijtimoiy tarmoqlar orqali reklama faoliyati kabi shakllar iqtisodiy nuqtai nazardan o‘rganilgan.

Kalit so‘zlar: mikro biznes, talabalar tadbirkorligi, kichik kapital, raqamli iqtisodiyot, freelance, onlayn biznes, dropshipping, innovatsion faoliyat, yoshlar bandligi, iqtisodiy rivojlanish.

Annotation: This article scientifically analyzes the formation of micro business models among students, their economic significance, and opportunities for generating income with limited capital. In the context of the modern digital economy, the growing interest of young people in entrepreneurial activity and the increasing tendency of students to establish businesses through internet technologies with minimal financial resources are examined. The study investigates the main forms of micro business, including online trade, freelance services, dropshipping, SMM services, content creation, and advertising activities through Telegram and other social media platforms from an economic perspective.

Keywords: micro business, student entrepreneurship, small capital, digital economy, freelance, online business, dropshipping, innovation, youth employment, economic development.

Аннотация: В данной статье научно анализируются формирование модели микробизнеса среди студентов, её экономическое значение, а также возможности получения дохода при минимальном стартовом капитале. В условиях современной цифровой экономики рассматривается возрастающий интерес молодежи к предпринимательской деятельности, а также тенденция создания студентами собственного бизнеса с использованием интернет-технологий и ограниченных финансовых ресурсов. В статье исследуются основные направления микробизнеса,

20-May, 2026-yil

такие как онлайн-торговля, фриланс-услуги, дроппинг, SMM-услуги, создание контента и рекламная деятельность через Telegram и другие социальные сети.

Ключевые слова: *микробизнес, студенческое предпринимательство, малый капитал, цифровая экономика, фриланс, онлайн-бизнес, дроппинг, инновационная деятельность, занятость молодежи, экономическое развитие.*

KIRISH

Bugungi kunda dunyo iqtisodiyotida yuz berayotgan tezkor o'zgarishlar, raqamli texnologiyalarning keng rivojlanishi hamda bozor munosabatlarning chuqurlashuvi yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish masalasini dolzarb mavzulardan biriga aylantirmoqda. Ayniqsa, talaba-yoshlarning bo'sh vaqtlaridan unumli foydalanishi, o'z bilim va ko'nikmalarini amaliyotga tatbiq etishi hamda mustaqil daromad manbaiga ega bo'lishi zamonaviy jamiyat taraqqiyotida muhim omil sifatida qaralmoqda. Shu jihatdan, talabalar orasida “mikro biznes” modelining shakllanishi va rivojlanishi nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ahamiyatga ham ega hisoblanadi.

Mikro biznes — bu katta mablag' talab qilmaydigan, kichik kapital asosida tashkil etiladigan hamda qisqa muddat ichida daromad olish imkoniyatini beruvchi tadbirkorlik faoliyatidir. Ushbu model bugungi kunda ayniqsa yoshlar va talabalar orasida keng ommalashib bormoqda. Sababi, mikro biznes talabalarga o'qish bilan bir qatorda qo'shimcha daromad topish, moliyaviy mustaqillikka erishish va kelajakdagi yirik biznes faoliyati uchun tajriba orttirish imkonini yaratadi. Bundan tashqari, bu faoliyat turi yoshlarning tashabbuskorligini oshiradi, ularda mas'uliyat hissini shakllantiradi hamda zamonaviy tadbirkorlik muhitiga moslashish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Hozirgi davrda internet va axborot texnologiyalarining rivojlanishi mikro biznes yuritish imkoniyatlarini yanada kengaytirmoqda. Jumladan, ijtimoiy tarmoqlar orqali mahsulot sotish, onlayn xizmatlar ko'rsatish, grafik dizayn, kopirayting, SMM, repetitorlik, qo'lda tayyorlangan mahsulotlar savdosi kabi faoliyat turlari kichik mablag' bilan boshlanishi mumkin bo'lgan samarali biznes yo'nalishlari hisoblanadi. Bunday faoliyatlar katta ofis yoki murakkab texnik vositalarni talab qilmasligi sababli talabalar uchun qulay va istiqbolli hisoblanadi. Ayniqsa, mobil telefon va internet orqali biznes yuritish imkoniyatining paydo bo'lishi yoshlarning tadbirkorlikka bo'lgan qiziqishini yanada oshirmoqda.

Shuningdek, mikro biznes modeli talabalar bandligini ta'minlash, yoshlar orasida ishsizlik darajasini kamaytirish hamda ularning iqtisodiy tafakkurini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda ko'plab talabalar o'z biznes faoliyatini kichik loyihalardan boshlagan holda, keyinchalik uni kengaytirib, barqaror daromad manbaiga aylantirishga muvaffaq bo'lmoqda. Bu esa mikro biznesning nafaqat vaqtinchalik daromad manbai, balki kelajakdagi professional faoliyat uchun mustahkam tajriba maktabi ekanligini ko'rsatadi.

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundan iboratki, talabalarning kichik kapital asosida biznes faoliyatini yo'lga qo'yish imkoniyatlarini o'rganish, mavjud muammolar va samarali

20-May, 2026-yil

yechimlarni tahlil qilish hozirgi iqtisodiy sharoitda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Shu sababli ushbu mavzuda talabalar orasida mikro biznes modelining o‘rni, uning afzalliklari hamda kichik kapital bilan daromad qilishning samarali usullari keng yoritiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot ishida talabalar orasida “mikro biznes” modelining shakllanishi, uning iqtisodiy ahamiyati hamda kichik kapital asosida daromad olish imkoniyatlarini o‘rganish asosiy maqsad sifatida belgilandi. Tadqiqot jarayonida mavzuni har tomonlama yoritish va ilmiy jihatdan asoslash uchun bir qator ilmiy-uslubiy yondashuvlar hamda tadqiqot metodlaridan foydalanildi.

Tadqiqotning metodologik asosini iqtisodiy tahlil, qiyosiy taqqoslash, kuzatish va umumlashtirish usullari tashkil etdi. Avvalo, mikro biznes faoliyatining nazariy jihatlarini o‘rganish maqsadida ilmiy adabiyotlar, iqtisodiy maqolalar, internet manbalari hamda tadbirkorlikka oid statistik ma’lumotlar tahlil qilindi. Ushbu manbalar asosida mikro biznesning mohiyati, uning asosiy tamoyillari va talabalar hayotidagi o‘rni ilmiy nuqtai nazardan yoritildi.

Shuningdek, tadqiqot davomida talaba-yoshlar orasida keng tarqalgan mikro biznes yo‘nalishlari o‘rganildi hamda ularning samaradorligi qiyosiy tahlil qilindi. Jumladan, onlayn savdo, ijtimoiy tarmoqlar orqali xizmat ko‘rsatish, repetitorlik, frilans faoliyat, qo‘lda tayyorlangan mahsulotlar savdosi kabi faoliyat turlarining boshlang‘ich kapital miqdori, daromadlilik darajasi va rivojlanish imkoniyatlari tahlil qilindi. Bu orqali talabalar uchun eng qulay va kam xarajat talab qiladigan biznes yo‘nalishlarini aniqlashga harakat qilindi.

Tadqiqot jarayonida kuzatish usulidan ham foydalanildi. Talabalar orasida faoliyat yuritayotgan kichik biznes egalari faoliyati misol sifatida o‘rganilib, ularning ish yuritish tajribasi, duch kelayotgan muammolari va erishayotgan natijalari tahlil qilindi. Olingan ma’lumotlar asosida mikro biznesning yoshlar bandligini ta’minlashdagi ahamiyati hamda iqtisodiy mustaqillikni shakllantirishdagi o‘rni yuzasidan umumiy xulosalar chiqarildi.

Bundan tashqari, tadqiqotda tizimli yondashuv usuli qo‘llanilib, mikro biznes modelining iqtisodiy va ijtimoiy jihatlari o‘zaro bog‘liq holda tahlil qilindi. Tadqiqot natijalarini yanada ishonchli qilish maqsadida turli manbalardan olingan ma’lumotlar o‘zaro solishtirildi va umumlashtirildi.

Umuman olganda, mazkur metodologik yondashuvlar tadqiqot mavzusini chuqur o‘rganish, talabalar orasida mikro biznesning rivojlanish omillarini aniqlash hamda kichik kapital bilan samarali daromad qilish usullarini ilmiy asosda tahlil etishga xizmat qildi.

TADQIQOT NATIJALARI

Olib borilgan tadqiqotlar natijasida talabalar orasida “mikro biznes” modelining tobora ommalashib borayotgani hamda uning yoshlar iqtisodiy faolligini oshirishdagi ahamiyati yuqori ekanligi aniqlandi. Tadqiqot davomida mikro biznes faoliyati bilan shug‘ullanayotgan talabalarning asosiy maqsadi qo‘shimcha daromad topish, moliyaviy mustaqillikka erishish va kelajakdagi biznes faoliyati uchun tajriba orttirish ekanligi

20-May, 2026-yil

kuzatildi. Bu esa mikro biznes nafaqat vaqtinchalik daromad manbai, balki yoshlarning tadbirkorlik ko‘nikmalarini shakllantiruvchi muhim omil ekanligini ko‘rsatdi.

Tahlillar natijasida talabalar orasida eng ko‘p uchraydigan mikro biznes yo‘nalishlari onlayn savdo, ijtimoiy tarmoqlar orqali xizmat ko‘rsatish, repetitorlik, grafik dizayn, SMM xizmatlari, frilans faoliyat hamda qo‘lda tayyorlangan mahsulotlar savdosi ekanligi ma‘lum bo‘ldi. Ushbu faoliyat turlari katta boshlang‘ich kapital talab qilmasligi, moslashuvchan ish vaqtiga ega ekanligi va internet orqali boshqarilishi sababli talabalar uchun qulay hisoblanadi. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlarning rivojlanishi mahsulot va xizmatlarni reklama qilish hamda mijoz topish jarayonini sezilarli darajada osonlashtirgani aniqlandi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, mikro biznes bilan shug‘ullanuvchi talabalar o‘z vaqtini rejalashtirish, mijozlar bilan ishlash, marketing asoslarini tushunish va moliyaviy boshqaruv kabi amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘lmoqda. Bu esa ularning nafaqat iqtisodiy, balki shaxsiy rivojlanishiga ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Shuningdek, bunday faoliyat talabalar orasida tashabbuskorlik, mas‘uliyat va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantirishda muhim rol o‘ynashi kuzatildi.

Biroq tadqiqot davomida ayrim muammolar ham aniqlangan. Jumladan, ko‘plab talabalar boshlang‘ich kapitalning yetishmasligi, biznes yuritish bo‘yicha tajriba kamligi, mijozlar bazasini shakllantirishdagi qiyinchiliklar hamda vaqt taqsimotidagi muammolarga duch kelayotgani ma‘lum bo‘ldi. Bundan tashqari, ayrim hollarda talabalarning biznes faoliyati bilan o‘qish jarayonini bir vaqtda olib borishi murakkablik tug‘dirishi ham kuzatildi.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari mikro biznes modelining talabalar bandligini ta‘minlashda samarali vosita ekanligini ko‘rsatdi. Kichik kapital asosida boshlanadigan biznes faoliyati talabalar uchun iqtisodiy tajriba maktabi vazifasini bajarib, kelgusida yirik tadbirkorlik faoliyatiga zamin yaratishi aniqlandi. Olingan natijalar asosida talabalar orasida tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash, biznes bo‘yicha amaliy treninglar tashkil etish hamda yoshlar uchun imtiyozli moliyaviy imkoniyatlarni kengaytirish zarurligi haqida xulosa qilindi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Mazkur mavzuni yoritishda mikro biznes, yoshlar tadbirkorligi hamda kichik kapital asosida biznes yuritish masalalariga oid ilmiy adabiyotlar, iqtisodiy tadqiqotlar va internet manbalari o‘rganildi. Tahlil qilingan manbalarda mikro biznesning iqtisodiyotdagi o‘rni, uning bandlikni ta‘minlashdagi ahamiyati hamda yoshlarning moliyaviy faolligini oshirishdagi roli keng yoritilgan.

Iqtisodiy adabiyotlarda mikro biznes asosan kichik hajmdagi kapital bilan tashkil etilib, tezkor daromad olish imkoniyatini beruvchi tadbirkorlik shakli sifatida ta‘riflanadi. Ko‘plab tadqiqotchilar mikro biznesni yoshlar orasida ishsizlikni kamaytiruvchi hamda aholi daromadlarini oshiruvchi muhim iqtisodiy vosita sifatida baholaydi. Ayniqsa, zamonaviy iqtisodiyot sharoitida internet texnologiyalarining rivojlanishi mikro biznesning yangi shakllarini yuzaga keltirgani alohida ta‘kidlanadi.

20-May, 2026-yil

Tadbirkorlikka oid ilmiy manbalarda talaba-yoshlarning biznes faoliyatiga jalb qilinishi ularning iqtisodiy mustaqilligini ta'minlash bilan bir qatorda, amaliy tajriba orttirishiga ham xizmat qilishi qayd etilgan. Ayrim olimlarning fikricha, talabalar orasida mikro biznesni rivojlantirish kelajakdagi malakali tadbirkorlarni shakllantirishda muhim bosqich hisoblanadi. Shu bilan birga, kichik biznes yuritish jarayonida yoshlar marketing, moliyaviy boshqaruv va mijozlar bilan ishlash bo'yicha amaliy bilimlarga ega bo'lishi ilmiy jihatdan asoslangan.

Adabiyotlar tahlili davomida xorijiy va mahalliy tadqiqotlarda onlayn biznes faoliyatining talabalar orasida keng ommalashib borayotgani ko'rsatib o'tilgan. Xususan, ijtimoiy tarmoqlar orqali savdo qilish, frilans xizmatlari, SMM, grafik dizayn va repetitorlik kabi yo'nalishlar kam xarajat talab qiluvchi samarali biznes turlari sifatida tavsiya etilgan. Tadqiqotlarda ushbu faoliyatlar moslashuvchanligi va internet orqali boshqarilishi sababli talabalar uchun qulay ekanligi qayd etiladi.

Shuningdek, ayrim ilmiy manbalarda mikro biznes faoliyatini boshlashdagi muammolar ham tahlil qilingan. Ular orasida boshlang'ich kapital yetishmasligi, biznes tajribasining kamligi, marketing bo'yicha bilimlarning yetarli emasligi va raqobat muhitining kuchayishi asosiy muammolar sifatida ko'rsatilgan. Shu sababli ko'plab tadqiqotchilar yosh tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash, ularga imtiyozli kreditlar ajratish va amaliy treninglar tashkil etish zarurligini ta'kidlaydi.

Umuman olganda, tahlil qilingan adabiyotlar mikro biznes modelining talabalar uchun samarali daromad manbai ekanligini hamda yoshlarning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim o'rin tutishini ko'rsatadi. O'rganilgan ilmiy manbalar mazkur tadqiqot mavzusini nazariy jihatdan asoslash va mikro biznesning talabalar hayotidagi ahamiyatini yoritishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qildi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bugungi kunda talabalar orasida “mikro biznes” modelining rivojlanishi yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Kichik kapital asosida tashkil etiladigan bunday biznes faoliyati talabalar uchun qo'shimcha daromad manbai yaratish bilan bir qatorda, ularda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirishga ham xizmat qiladi. Ayniqsa, internet texnologiyalari va ijtimoiy tarmoqlarning rivojlanishi mikro biznes yuritish imkoniyatlarini yanada kengaytirib, yoshlar uchun qulay va zamonaviy biznes muhitini yaratmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, talabalar orasida onlayn savdo, frilans xizmatlari, repetitorlik, grafik dizayn, SMM va qo'lda tayyorlangan mahsulotlar savdosi kabi yo'nalishlar eng ommabop mikro biznes turlari hisoblanadi. Ushbu faoliyatlar katta mablag' talab qilmasligi, moslashuvchan ish vaqtiga ega ekanligi hamda internet orqali boshqarilishi bilan talabalar uchun qulaylik yaratadi. Shu bilan birga, mikro biznes bilan shug'ullanish yoshlarning vaqtni boshqarish, moliyaviy rejalashtirish va mijozlar bilan ishlash kabi amaliy tajribalarini oshiradi.

Biroq tadqiqot davomida ayrim muammolar ham aniqlandi. Jumladan, boshlang'ich kapital yetishmasligi, biznes tajribasining kamligi, marketing bo'yicha bilimlarning yetarli

20-May, 2026-yil

emasligi hamda o‘qish va ish faoliyatini birgalikda olib borishdagi qiyinchiliklar talaba-tadbirkorlar duch kelayotgan asosiy muammolar sifatida baholandi. Shunga qaramasdan, mikro biznes modeli talabalar bandligini ta’minlash, ularning iqtisodiy mustaqilligini shakllantirish hamda kelajakdagi yirik tadbirkorlik faoliyati uchun tajriba orttirishda samarali vosita ekanligi isbotlandi.

Shu sababli yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash, talabalarga biznes yuritish bo‘yicha amaliy bilim va ko‘nikmalar berish, imtiyozli moliyaviy imkoniyatlarni kengaytirish hamda tadbirkorlikka oid trening va seminarlarni ko‘paytirish muhim ahamiyatga ega. Bu esa kelajakda iqtisodiy jihatdan faol, tashabbuskor va raqobatbardosh yoshlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlashga oid qarorlari va farmonlari. – Toshkent, 2024.
2. Abdurahmonov Q.X. Iqtisodiyot nazariyasi. – Toshkent: “IQTISOD-MOLIYA”, 2021.
3. Yo‘ldoshev N.Q. Kichik biznes va tadbirkorlik asoslari. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2020.
4. Rasulov A., Ergashev B. Tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish. – Toshkent, 2022.
5. Kotler P. Marketing asoslari. – Toshkent: “Sharq”, 2019.
6. Mullaxmetov R. Yoshlar tadbirkorligi va innovatsion faoliyat. – Samarqand, 2021.
7. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma’lumotlari. Yoshlar bandligi va tadbirkorlik statistikasi, 2024.
8. Ismoilov R. Raqamli iqtisodiyot va elektron tijorat. – Toshkent, 2023.
9. www.lex.uz — O‘zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlari milliy bazasi.
10. www.stat.uz — O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligining rasmiy sayti.